

Er kan (en hiermede probeer ik eene zeer moeilijke omschrijving te ontwijken, die nooit volledig of mathematisch-stipt zou zijn), er kan heel wat meer schilderkundige geest zijn te vinden in een stilleven, dat een ui voorstelt naast eene kruik genever, dan in een tafereel dat mij toont hoe schrikkelijk er werd gevochten om het lijk van Patroklos. Immers de schilderkundige, of naar nagenoeg-zelfde gehalte plastische, geest ontleent niet zijne beteekenis aan het voorgestelde onderwerp. De Homerische schilder van Patroklos' lichamelijke overschot heeft misschien bedoeld, mij om diens deerlijke lot tranen met tuiten te ontlokken. En zie, daar is iemand die mijn liefde-voor-schilderijën veel dieper in beroering brengt, door een aarden flesch met ouden klare, zonder dat het idee in hem maar één enkel oogenblik is opgekomen, mij zelfs te verleiden tot dronkenschap. En dat de schilderkundige geest, met weêr daarnaast de beeldhouwkundige, waarlijk toch maar heel weinig met rechtstreeksch-emotioneel of -intellectueel leven te maken hebben, moge zijn bewijs vinden in het feit, dat wij schilderijen en beelden bewonderen die naar de voorstelling even zin-loos zijn als.... een Grieksche tempel of iets dergelijks. Een roôkool die gezelschap houdt aan een opgemaakten papegaai (zooals in een bekend stilleven van Ensor, dat onder de schoonste schilderijën der eindigende negentiende eeuw is te rekenen,) stelt nog altijd iets voor. Doch onder ons: heeft het, voor het diepere gemoedsleven, al heel veel meer zin dan dit neo-cubistisch schilderij dat mij wat geknotte zuilen, enkele hemisferen en andere rhomboïeden toont? Waarbij komt dat die geometrische figuren, gedrenkt van picturalen geest, heftiger aan kunnen doen dan Daphne door Apolloon in een olijfboom veranderd (wat anders snoezig kan worden).

Van zulken geest was George Minne — het was zijne sterkte — als bij geboorte doordrongen. Hij was het overtuigende, haast bezielende voorbeeld van den geest die het ambachtelijke opvoert tot eene sublieme volmaaktheid en aan het voorgestelde, wat ook de feitelijke inhoud er van weze, eene definitieve, veralgemeende gedaante confereert. Die geest staat in het teeken van, of leidt althans tot vereeuwiging, weze het dan alleen van de vormen der stof. Ziedaar wat hij aan den jongen Gustave van de Woestijne bieden kon, in de plaats van de impressionistische versnippering, die wemelt in plaats van te bestendigen. Valerius de Saedeleer kon aan zijn nieuwen vriend in deze niet evenveel leenen, want hij-zelf was toen nog eerder arm. Doch, hij was het vooze en logge oud-impressionisme van een Franz Courtens, zijn uitgangspunt, ontgroeid, thans drong hij, één der eersten, naar synthetische vormgeving; en dat was in het jaar 1900 niet zoo gering te schatten.

Hij werkte trouwens op Gustave van de Woestijne in met een geest van anderen aard: ik zal hem den bloot-humanen geest noemen. Hierin was